

ชื่อวิทยานิพนธ์ สังคมจารีตประเพณีและการยอมรับการวางแผนครอบครัวของชาวเขาในพื้นที่ดอยมูเซอ
จังหวัดตาก

ผู้วิจัย นายปิ่นชาย ปิ่นแก้ว ปริญญา คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพร เลี่ยนสกลาย (2) รองศาสตราจารย์บุญเสริม หุตะแพทย์
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางสังคม ประเพณีที่มีผลต่อการยอมรับการวางแผนครอบครัวของชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) ในจังหวัดตาก รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเภทการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มในหมู่บ้านอุมยอม หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก คือ 1) ครอบครัวของสตรีวัยเจริญพันธุ์คู่ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ จำนวน 12 คู่ 2) กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการดำรงชีวิตของชาวเขาเผ่ามูเซอคำ จำนวน 2 กลุ่ม รวมจำนวน 20 คน และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านอุมยอม จำนวน 7 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ถูกนำมาวิเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) บ้านอุมยอม จังหวัดตาก ที่ทำการศึกษามีลักษณะเป็นสังคมจารีตประเพณีที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของรัฐและการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) ยังยึดมั่นในจารีตประเพณีของตนเองค่อนข้างมาก แม้ประเพณีบางอย่างอาจถูกเปลี่ยนแปลงไป ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) เริ่มมีครอบครัว มีบุตรตั้งแต่อายุยังน้อยตามประเพณีดั้งเดิม และถือว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน การหย่าร้างเป็นสิ่งปกติ ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) นับถือศาสนาดั้งเดิมของตน มีความคิดความเชื่อ และกระบวนการปลูกฝังความเชื่อตามวิธีการดั้งเดิมของชนเผ่าควบคู่ไปกับกระบวนการปลูกฝังความคิด ความเชื่อตามแนวทางสมัยใหม่ของรัฐ ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) ยังยึดมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็กควบคู่ไปกับการจัดหาของป่ามาเพื่อจำหน่ายแก่บุคคลภายนอก

ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) ในปัจจุบัน ยอมรับเรื่องการวางแผนครอบครัวมากกว่าในอดีต โดยมองว่าการวางแผนครอบครัวช่วยทำให้ไม่มีลูกเกินความจำเป็น การยอมรับการวางแผนครอบครัวของชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) เกิดจากการให้ความหมายของการมีบุตรแตกต่างไปจากอดีต ซึ่งมองบุตรในฐานะเป็นแรงงานในครอบครัวมาเป็นบุตรในฐานะผู้สืบสกุล ช่วยงานบ้าน และดูแลพ่อแม่ยามแก่เฒ่า จึงไม่ต้องมีจำนวนมาก แต่ควรได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ การวางแผนครอบครัวมีความสอดคล้องกับจารีตประเพณีด้านครอบครัวที่นิยมแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย ยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานและการหย่าร้าง และประการสุดท้าย น่าจะเกิดจากความสำเร็จในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนครอบครัว ซึ่งสามารถชักนำให้ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล) ยอมรับการวางแผนครอบครัวมากขึ้น

คำสำคัญ สังคมจารีตประเพณี การวางแผนครอบครัว ชาวเขาเผ่ามูเซอคำ (เผ่าเล)

Thesis title: The Traditional Society and the Adoption of Family Planning of the Hilltribe Community in Doi Musor, Tak Province

Research: Mr.Pinchai Pinkaew; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development);

Thesis advisors: (1) Dr.Suraporn Siansalai, Associate Professor; (2) Mrs.Boonserm Hutaphaet, Associate Professor;

Academic year; 2006

ABSTRACT

The purpose of this research was to study social and traditional factors affecting the adoption of family planning of Black Musor (Chele) hilltribe in Tak Province. This study was a qualitative research using the Ethnographic methodology. Research data were obtained through interviews, participating observation, and focus group discussion involving three informant groups in Ban Umyom Village, Moo 6, Mae Tho sub-district, Mueang district, Tak province. The three informant groups were (1) a group of 12 Black Musor families with the wives still in fertility stage; (2) two groups of Black Musor people, composed of 20 persons, who had influences on decision making and the way of life of Black Musor people in the community; and (3) a group of seven state officials who had general information on Ban Umyom Village. The collected data were analyzed by content analysis.

Research findings revealed that the Black Musor (Chele) hilltribe community of Ban Umyom Village in Tak Province was characterized as a traditional society that had been exposed to the influences of development created by the state and changes from the outside society. The Black Musor (Chele) hilltribe community still adhered to their own customs and traditions at the rather high level even though some traditions had undergone some changes. The Black Musor (Chele) hilltribe people started the family and had offsprings at the early age, which was the practice handed down from the old tradition. They also regarded pre-marital sexual intercourse and divorce as normal matters. They adhered to their original religious faith, with thoughts, beliefs and belief fostering process based on the original way of the tribe, together with the modern belief fostering process expounded by the state. They still adhered to the traditional way to earn their living by farming in small plots of land together with gathering forest products for sale to outside people.

Currently, the Black Musor (Chele) hilltribe people adopted family planning more than in the past. They perceived that family planning helped to prevent them from having excess numbers of children. Their adoption of family planning was caused by the changes in the meaning given to offsprings from that in the past which treated new family members as additional helping hands in the family to be the one that treated new family members as inheritors of the family line who help with houseworks and take care of aging parents, so there was no need to have many of them but they should be brought up well. Family planning adoption was in line with the family custom of getting married at the early age and acceptance of pre-marital sexual intercourse and divorce. Lastly, adoption of family planning was probably due to the success of efforts of state officials concerning family planning who could persuade Black Musor (Chele) hilltribe people to more and more adopt family planning.

Keywords: Traditional society, Family planning, Black Musor (Chele) hilltribe